

STAROSTWO POWIATOWE ŁASKIE

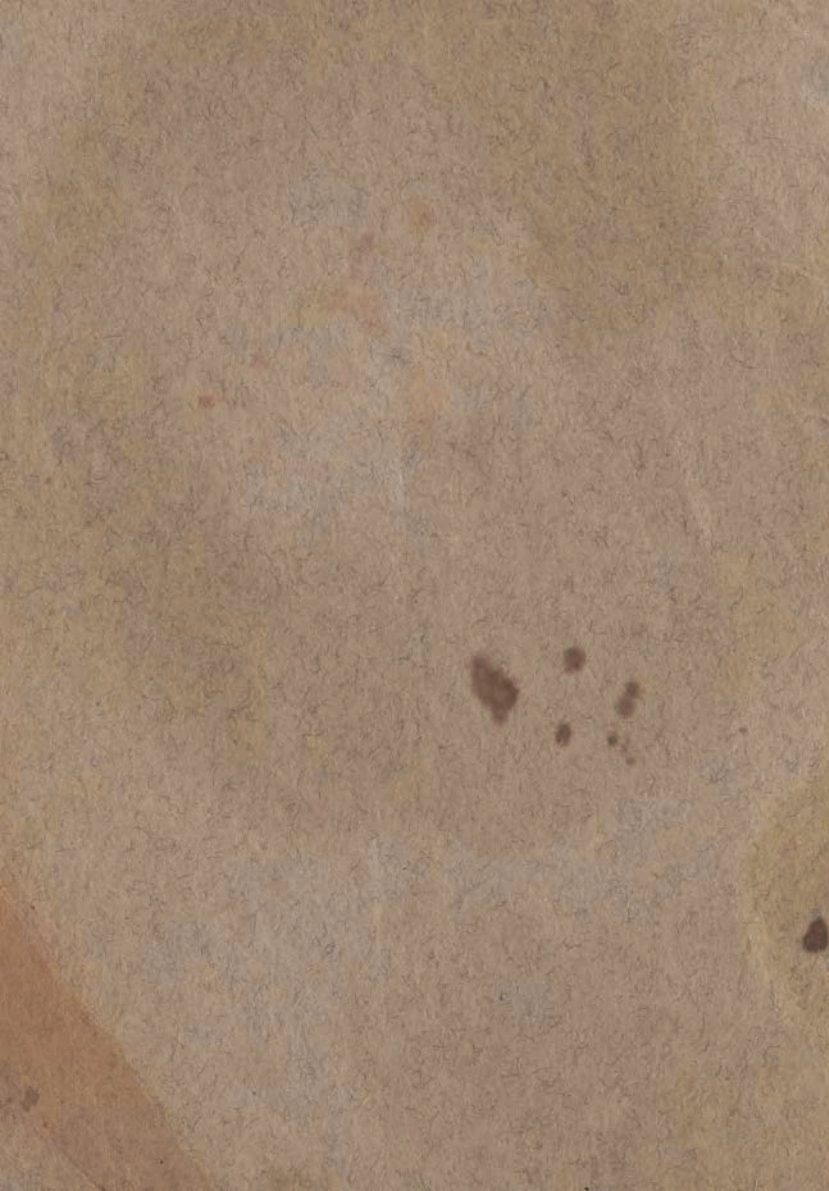
Nr. Wojsk. O. P. L. G. 10/36.

ORGANIZACJA OBRONY
PRZECIWLOTNICZEJ
ZWIĄZKÓW DOMÓW
MIASTA PABIANIC.

ŁASK, 1936 R.

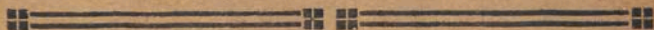

STAROSTWO POWIATOWE ŁASKIE

Nr. Wojsk. O. P. L. G. 10/36.

ORGANIZACJA OBRONY
PRZECIWLOTNICZEJ
ZWIĄZKÓW DOMÓW
MIASTA PABIANIC.

Ł A S K, 1 9 3 6 R.

355.58 (438) "19" PABIANICE

355/359 /p

4193

Miejska Biblioteka Publiczna

Pabianice

OM 54114

REGULAMIN

Związków domów obrony przeciwlotniczej miasta.

- § 1. Związki domów opl. powoływane są do życia przez Starostwo Powiatowe Łaskie.
- § 2. Zadaniem Związków domów jest zorganizowanie i przygotowanie ogółu mieszkańców miasta do obrony przeciwlotniczej.
- § 3. Związek domów formuje się w sposób następujący:
Właściciel nieruchomości lub administrator domu sporządza opis posesji w-g załączonego wzoru wymieniając nazwisko proponowanego Komendanta, poczem przesyła kwestionariusz do Zarządu Miejskiego, celem wydania opinii i przekazania władzy admin. ogólnej.
Po zatwierdzeniu Komendanta i ustaleniu terenu działalności Związku domów przez władzę admin. ogólnej, Komendant opl. domu (związku domów) tworzy komitet domowy, wybierając 2—3 odpowiednich ludzi z pośród lokatorów domu lub też zwołuje zebranie lokatorów domu (związku domów) celem wyboru członków Komitetu, przyczem właściciele lub administratorzy domów wchodzą automatycznie w skład Komitetu domowego, jako ich członkowie.
Mandat członka Komitetu domowego wygasa:
a) o ile jest właścicielem nieruchomości, gdy pozbędzie się praw do niej,
b) o ile jest zarządcą nieruchomości, gdy przestanie pełnić te funkcje,

- c) o ile jest lokatorem, gdy zmieni miejsce zamieszkania,
- d) o ile jest pozbawiony mandatu zarządzeniem władzy admin. ogólnej, powziętej z własnej inicjatywy lub na wniosek Komendanta opl. domu.
- § 4. Komendant opl. domu (związku domów) przewodniczy i kieruje pracami Komitetu. Komitet z tytułu wykonywanych czynności odpowiedzialny jest wobec władz, które go powołały. Za całość funduszków i sprzętu przeznaczonego do obrony, odpowiada osobiście Komendant opl. domu.
- § 5. Terenem działalności Związku domów jest obszar ustalony przez władzę administracji ogólnej ze wszystkimi znajdującymi się na nim domami, oficynami i budowlami, z wyłączeniem jednak urzędów, zakładów przemysłowych, naukowych i t. p., które mieszczą się w danym gmachu i które na zlecenie władz organizują własną samodzielną obronę. Jednak w sprawach zających się z ogólnym bezpieczeństwem całego gmachu, w którym mieszczą się powyższe urzędy, zakłady i t. p. Komendanci opl. tych urzędów i zakładów wykonują zarządzenia Komendanta opl. Związku domów.
- § 6. Likwidacja Związku domów może nastąpić tylko na zarządzenie władz administracji ogólnej.
W tym wypadku zarządzenie będzie przewidywało, gdzie należy przekazać sprzęt obrony ogólnej oraz akta.

Łask, dnia 15 stycznia 1936 r.

Kierownik Starostwa:
(—) J. ROSICKI.

INSTRUKCJA

dla Komitetów i Komendantów opl. domów.

I. CZYNNOSCI PRZYGOTOWAWCZE.

Komitet domowy (związku domów) opl. miasta, natychmiast po zamianowaniu:

- § 1. Zaznajmia się gruntownie z podległym mu terenem i opracowuje program swoich prac i czynności.

Plan przygotowania obrony podległego terenu winien uwzględnić:

- a) stopień zagrożenia całego obiektu,
- b) łączność między poszczególnymi częściami obiektu i sąsiadami,
- c) odporność obiektu na skutki nalotu,
- d) system i środki alarmowania mieszkańców,
- e) ilość niezbędnych schronów,
- f) ilość niezbędnych służb.

- § 2. Uświadamia mieszkańców domu o konieczności wspólnego wysiłku do zorganizowania opl. domu (związku domów).

- § 3. Zawczasu dobiera w myśl ustalonego planu z pośród mieszkańców domów obsadę służb, jakie będą funkcjonowały w czasie pogotowia opl. i alarmu (posterunki alarmowo-rejestracyjne, porządkowe, przeciwpożarowe, rat. sanit., obsługi wspólnego schronu przeciwgazowego, schronu dla przechodniów).

- § 4. Urządza odczyty i pogadanki dla mieszkańców domów, wyjaśniające zarządzenia władz oraz różne szczegóły obrony biernej, jak urządzanie pomieszczeń uszczelnionych, ich wykorzystanie, zachowanie się, konieczność zasłaniania okien, zaopatrywanie się w prymitywne apteczki, wodę, rolę masek przeciwgazowych, nakłania do nabycia masek oraz zaznajamia z funkcjonowaniem i położeniem urządzeń zbiorowych opl. na terenie domu i t. p.
- § 5. Przygotowuje środki odbioru oraz rozpowszechnienia alarmu wśród mieszkańców domu (dzień i noc); zaznajamia mieszkańców z brzmieniem przyrzędu do alarmowania lokalnego. Przewiduje środki łączności ze służbami i pogotowiami opl. miasta. Utrzymuje w okresie organizacji i w czasie akcji łączność z Komendantem opl. miasta.
- § 6. Urządza schron domowy dla osób pozbawionych możliwości posiadania własnego schronu rodzinnego, gromadzi sprzęt do schronu i organizuje obsługę jego na wypadek alarmu.
- § 7. Organizuje i wyszkala pod kierunkiem organizacji wyższej użyteczności publicznej lokalne służby opl. oraz dba o zaopatrzenie w sprzęt zorganizowanych służb. Przygotowuje dla nich dokładne instrukcje i przeprowadza próbne alarmy, mające na celu sprawdzenie zrozumienia obowiązków i stopnia sprawności.
- § 8. Zwraca specjalną uwagę na obronę przeciwpożarową domów. W tym celu dopilnowuje

należytego uprzątnięcia strychów, gromadzi na strychach niezbędne środki, sprzęt, oraz dba o zastąpienie względnie uodpornienie materiałów łatwopalnych w miarę posiadanych możliwości, jak również wyznacza miejsca posterunkom przeciwpożarowym i organizuje łączność z nimi.

- § 9. Przewiduje i przygotowuje zaopatrzenie w wodę schronów domowych i posterunków przeciwpożarowych.
- § 10. Ustala ilość niezbędnie potrzebnych do obrony mieszkańców domu i ich mienia, sprzętu i materiałów opl. oraz proponuje nabycie ich na własność przez mieszkańców.
- § 11. Domaga się od właściciela posesji przysposobienia domu do jego obrony oraz nabycia odpowiedniego sprzętu i materiałów (skrzynie, worki z piaskiem, gaśnice, hydranty, światła zastępcze, zasłona na okna w miejscach ogólnego przeznaczenia). Między innymi żąda usunięcia ze strychu wszelkich sprzętów i zapewnienia możliwości szybkiego przechodzenia z jednej części poddasza do drugiej oraz na dach.
- § 12. Przygotowuje wskazówki dla mieszkańców domów na czas pogotowia i alarmu opl., na podstawie zarządzeń wydanych przez Starostwo Powiatowe Łaskie.
- § 13. Opracowuje dokładne instrukcje dla wszystkich służb i posterunków. Ponadto obowiązkiem Komendanta opl. domu będzie pouczenie osobiście wszystkich osób o ich obowiązkach, sprawdzenia znajomości wy-

danych instrukcyj oraz przekonanie się co do ogólnego orjentowania się w czynnościach, które zostały im powierzone.

- § 14. Składa sprawozdanie Komendantowi miasta o stanie i postępie przygotowań do opl.
- § 15. Utrzymuje stan osiągniętej gotowości, dbając stale, aby zachodzące zmiany wśród mieszkańców i służb opl. natychmiast były uwzględniane w organizacji własnej i wszelkie powstające luki i braki były uzupełniane.

II. Z CHWILĄ ZARZĄDZENIA POGOTOWIA OPL.

Komendant opl. domu (związku domów) niezwłocznie:

- § 1. Powołuje do pełnienia przewidzianych obowiązków służby, kontroluje ich stan, wystawia posterunek alarmowy oraz przypomina im wskazówki na czas alarmu i ustala dyżury dzienne i nocne. Nakazuje członkom poszczególnych służb sprawdzenie oraz ewent. uzupełnienie urządzeń, sprzętu oraz jego rozmieszczenia według właściwości służb. Wyznacza swego zastępcę oraz łączników między nim, a poszczególnymi domami związku.
- § 2. Sprawdza stan urządzeń do obrony ogólnej, środków alarmu i łączności, wzywa poszczególnych mieszkańców do przyśpieszenia urządzenia pomieszczeń uszczelnionych w tych ubikacjach, gdzie to jest możliwe;

usuwa natychmiast wszelkie braki i niedokładności oraz przeprowadza przegląd całego domu pod względem opl.

Zapewnia sobie łączność z Komendantem miasta zapomocą telefonu lub gońców pieszych czy rowerzystów.

- § 3. Kontroluje wywieszenie w miejscu widocznem i łatwo dostępnem rozporządzeń władz oraz instrukcji i informacji dla mieszkańców domu.
- § 4. Wieczorem kontroluje jak zostały zamaskowane i pogaszone światła (zastanianie okien w tych ubikacjach, gdzie pali się światło, obowiązuje od chwili ogłoszenia pogotowia opl. aż do jego odwołania).
- § 5. Komendant obowiązany jest dokładnie ustalić:
- a) miejsce postoju Komendy opl. miasta oraz Nr. telefonu,
  - b) miejsce najbliższego posterunku policji oraz Nr. telefonu Komisarjatu P. P.
  - c) miejsce postoju najbliższego plutonu straży ogniowej oraz Nr. telefonu,
  - d) miejsce postoju najbliższego punktu odkażającego i rat. san. oraz Nr. telefonu,
  - e) adres kąpieliska odkażającego oraz Nr. telefonu,
  - f) miejsce postoju drużyn pogotowi technicznych oraz Nr. Nr. telefonów,
  - g) Nr. Nr. telefonów Komendantów opl. sąsiednich domów.
- § 6. Dbą o wykonanie zarządzeń władz i czuwa nad utrzymaniem spokoju na terenie posesji.

III. A L A R M.

Z chwilą odebrania alarmu Komendant lub jego urzędujący zastępca:

- § 1. Zarządza zaalarmowanie mieszkańców domów (budzenie w nocy), oraz dba o utrzymanie porządku i spokoju na terenie domu.
U w a g a. Posterunek alarm. rejestr. jeżeli odbierze takie sygnały, które będą niewątpliwie wskazywały na fakt zarządzenia alarmu w mieście, alarmuje dom bez zwracania się o decyzję do Komendanta opl. domu.
- § 2. Kontroluje czy pootwierano wejścia na strychy i ze strychów na dach.
- § 3. Kontroluje posterunki: alarmowo-rejestr., przeciwpożarowe, porządkowe, oraz w schronisku czasowem dla przechodniów, o ile takie na posesji się znajdują. Sprawdza środki łączności.
- § 4. Czuwa nad sprowadzeniem do ogólnego pomieszczenia uszczelnionego osób, które mają się tam schronić.
- § 5. W razie wybuchu pożaru, który nie da się ugasić środkami własnymi, należy zgłaszać o tem szefowi służby przeciwpożarowej miasta.
- § 6. W razie wybuchu bomby z płynem parzącym na terenie domu lub najbliższej okolicy oznaczyć teren zagazowany, a jeżeli przez teren skażony będą musiały przejeżdżać lub przechodzić służby ogólnomiejskie, należy w tym wypadku przystąpić do natychmiastowego zlikwidowania skutków napadu.

- § 7. W wypadku, gdy dom zostanie zagrożony w ten sposób, że przebywanie mieszkańców okaże się niemożliwe lub niebezpieczne (pożar, możliwość zawalenia się i t. p.), zarządza przeprowadzenie mieszkańców do innego miejsca ustalonego zawczasu w porozumieniu z sąsiednimi Komendantami domów, a w wypadku silnego zagrożenia całej dzielnicy w porozumieniu z Komendantem miasta.
- § 8. O ile zajdą okoliczności nieprzewidziane w niniejszej instrukcji, Komendant winien je rozwiązać, kierując się ogólnymi wskazaniami opl., ewentualnie zwrócić się do Komendanta miasta.

IV. ODWOŁANIE ALARMU i LIKWIDACJA SKUTKÓW NAPADU.

- § 1. Z chwilą nadania przez władze, kierujące obroną, sygnału odwołania alarmu, Komendant opl. domu powinien przekonać się osobiście, względnie przez zastępców, czy w najbliższym sąsiedztwie niema gazów, oraz czy w pobliżu niema domów uszkodzonych przez bomby burzące w ten sposób, że zawalenie się ich mogłoby być groźne dla mieszkańców własnego domu. Dopiero po skontrolowaniu, że żadne niebezpieczeństwo nie grozi — odwołać alarm na terenie swojego obiektu.
- Rodzaj każdego niebezpieczeństwa bezpośrednio zagrożającego, o ile nie da się usu-

nać we własnym zakresie, lub przy pomocy Kom. opl. sąsiednich domów, powinien być natychmiast meldowany Komendantowi opl. miasta lub szefowi odpowiedniej służby.

- § 2. Obejrzeć dom, stwierdzić skutki napadu, likwidować je w kolejności przedstawiającego niebezpieczeństwa, spisać wszystkie wypadki śmierci, poparzenia i poranienia oraz złożyć meldunek pisemny Komendantowi miasta.
- § 3. W poważniejszych wypadkach ustalić tryb likwidacji skutków nalotu w porozumieniu z Komendantem miasta.
- § 4. Dopilnować, aby wszystkie narzędzia złożone zostały na wyznaczone miejsca.
- § 5. Niezwłocznie uzupełnić wszelkie wyrządzone braki i straty w składzie służb opl., w zestawie sprzętu i środków obrony.

V. PRZEPISY OGÓLNE.

- § 1. Komendant opl. domu (związku domów) winien wykonywać swoje obowiązki z największą sumiennością, stawiając na drugim planie własne bezpieczeństwo i pamiętając, że od jego pracy i umiejętności zależy życie mieszkańców domu.
- § 2. Komendant domu wymaga ze swej strony od personelu pomocniczego ścisłego wykonania poleceń. Członków służb opl. obowiązuje w czasie pogotowia dyscyplina wojskowa.

- § 3. Wypadki oporu i niesubordynacji muszą być tępięone wszelkimi możliwymi środkami, od użycia własnego autorytetu do skierowania sprawy o pociągnięcie winnych do odpowiedzialności sądowej czy karno administracyjnej w myśl art. 7 i 8 Ustawy z dnia 15.III 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

Łask, dnia 15 stycznia 1936 r.

Kierownik Starostwa:
(—) *J. ROSICKI.*

ODPIS.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

USTAWA

z dnia 15 marca 1934 r.

o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

Art. 1. (1) W czasie, gdy grozi niebezpieczeństwo ataku lotniczego lub gazowego, Minister Spraw Wojskowych lub wyznaczone przez niego w drodze rozporządzenia władze władni są zarządzić pogotowie przeciwlotnicze i przeciwgazowe na całym obszarze Państwa lub jego części.

2) Na obszarze wojennym prawo to służy Naczelnemu Wodzowi lub wyznaczonym przez niego władzom.

Art. 2. Zarządzenie pogotowia powinno być bezzwłocznie podane do publicznej wiadomości na obszarze, dla którego zostało zarządzane, przy pomocy środków, zapewniających natychmiastowe jego rozpowszechnienie.

Art. 3. Zarządzenie pogotowia:

1) uprawnia właściwe władze do podejmowania w czasie pogotowia wszelkich czynności i wydawania nakazów i zakazów, potrzebnych do przeprowadzenia obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, i zapewnienia wykonania ich w razie potrzeby przy użyciu środków przymusowych;

2) powoduje powstanie z mocy samego prawa obowiązku osobistych i rzeczowych świadczeń wojennych oraz służby pomocniczej na czas pogotowia.

3) Władze właściwe w rozumieniu ust. (1) określą w drodze rozporządzenia Ministrowie Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 4. Po ustaniu przyczyny, uzasadniającej zarządzenie pogotowia, władza, która pogotowie zarządziła, albo Minister Spraw Wojskowych — a na obszarze wojennym Naczelnny Wódz — zarządza odwołanie pogotowia i podaje to do publicznej wiadomości w sposób, przewidziany w art. 2.

Art. 5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzeń właściwość władz oraz zakres i sposób przygotowania w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, tudzież związane z tem obowiązki osób fizycznych i prawnych oraz instytucyj i władz w dziedzinach:

1) zorganizowania, wyszkolenia i wyposażenia w sprzęt personelu, powołanego do tej obrony;

2) zorganizowania sieci obserwacyjnej i alarmowej;

3) regulacji i zabudowania osiedli;

- 4) budownictwa publicznego i prywatnego;
- 5) maskowania miejscowości, obiektów komunikacyjnych, zakładów przemysłowych, elektrycznych, użyteczności publicznej oraz innych obiektów i urządzeń, mających znaczenie społeczne;
- 6) dostosowania istniejących obiektów budowlanych i innych nieruchomości do potrzeb obrony, jeśli obrona ta ma doniosłość społeczną;
- 7) przystosowania systemu oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego miejscowości, obiektów budowlanych i innych nieruchomości do potrzeb tej obrony;
- 8) zaopatrzenia w wodę miejscowości, obiektów, zakładów, i urządzeń, wymienionych w pkt. 5);
- 9) budowy, utrzymania i użytkowania wszelkich linii komunikacyjnych i związanych z nimi urządzeń;
- 10) urządzeń technicznych w instytucjach użyteczności publicznej oraz w zakładach przemysłowych i elektrycznych;
- 11) przeprowadzania ćwiczeń personelu, wymienionego w pkt. 1), oraz pogotowi i alarmów próbnych ludności, jak również obiektów, zakładów i urządzeń, wymienionych w pkt. 5), w obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej;
- 12) ratownictwa i leczenia osób, które padły ofiarą ataku lotniczego lub gazowego;
- 13) pokrywania kosztów leczenia i zaopatrzenia na wypadek niezdolności do pracy z tytułu uszkodzeń, doznanych w związku z przygotowaniem lub przeprowadzaniem obrony;

14) uświadomienia oraz zorganizowania ludności w obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej;

15) wprowadzenia w szkołach i zakładach naukowych obowiązkowej nauki lub wykładów oraz ćwiczeń praktycznych z zakresu tej obrony;

16) system zaopatrzenia ludności w przyrządy i środki obrony przeciwlotniczej.

Art. 6. (1) Koszty związane z poczynaniami, wymienionymi w art. 5, ponoszą:

1) Skarb Państwa w zakresie poczynañ, mających doniosłość dla całokształtu obrony w granicach kredytów budżetowych;

2) związki samorządowe w zakresie poczynañ, mających doniosłość dla całokształtu obrony na ich terytorjum;

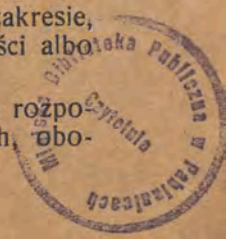
3) zakłady przemysłowe, elektryczne i użyteczności publicznej w zakresie, mającym na celu ich obronę;

4) zakłady ubezpieczeń i instytucje ubezpieczeń społecznych w zakresie poczynañ, należących do ich zakresu działania, lub mających dla tego zakresu doniosłość;

5) organizacje społeczne, zajmujące się ratownictwem, oraz te, których statuty przewidują współdziałanie w obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej — w zakresie poczynañ, należących do ich zakresu działania;

6) właściciele lub posiadacze obiektów budowlanych i innych nieruchomości — w zakresie, mającym na celu obronę tych nieruchomości albo osób, w nich zatrudnionych.

(2) Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia rodzaje zakładów przemysłowych, obo-

wiązanych według ust. (1) pkt. 3) do ponoszenia kosztów, oraz unormuje szczegółowo zakres i sposób pokrywania kosztów, związanych z przygotowaniem obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

Art. 7. (1) Kto wykracza przeciw nakazom i zakazom, wydanym na podstawie art. 3 ust. (1) pkt. 1), podlega karze więzienia do lat 2 i grzywny lub aresztu do lat 2 i grzywny.

(2) W przypadkach mniejszej wagi sąd może orzec karę aresztu do miesiący 6 lub grzywny do 5000 złotych.

Art. 8. Kto wykracza przeciw rozporządzeniom, wydanym na podstawie art. 5, podlega w drodze administracyjnej karze aresztu do miesiący 3 lub grzywny do 3000 złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 9. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Opieki Społecznej, każdemu we właściwym mu zakresie działania, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów: *L. Kozłowski.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski.*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: *W. Jędrzejewicz.*

Minister Opieki Społecznej: *Jęży Paciorkowski.*

DRUKARNIA I LITOGRAFIA
SUKC. Z. LIPSKIEGO, PABIANICE,
UL. ŚW. JANA Nr. 26, TEL. Nr. 175.

DRUKARNIA I LITOGRAFIA
SUKC. Z. LIPSKIEGO, PABIANICE,
UL. ŚW. JANA Nr. 26, TEL. Nr. 175.
